

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput X. Alex. III. a Gaetano electo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

cum ipsi sunt in iure confessi, vel convicti: ergo in eodem sensu Alexander manifestum dixit in sequenti clausula supra transcripta. Po cuius difficultatis solutione varia adduxit quidam Neothericus in nova interpretatione ipsius textus: sed nisi fallor, vera mens Alexandri III. est, ut si delictum esset manifestum, non notorium, quia tantum fama, & rumore manifestum erat, & exinde, ut legitur in prima collectione, ipsi confessi fuerint, vel

convicti, deponerentur qui confessi, aut convicti fuerant; si autem tantum manifestum erat, quia publicè laborabant infamià, sed convicti, aut confessi non fuerant, purgatio canonica illis indicatur: & ita tam in primo, quàm secundo casu ipsius textus nunquam manifestum accipitur pro notorio, sed tantum pro publico ex fama, aut rumore, quod adhuc probationibus indiget, ut supra dixi.

CAPUT X.

Alex. III. a Gaetano electo.

Cum P. Manconella, & Bonus Cocci presbyteri, & Joannes Bonus Cocci laicus in nostra essent præsencia constituti, eundem I. quoniam laicus erat, in jam dicti P. accusationem nequaquam admisimus. Cumque præfatus B. eundem P. super crimen simoniæ constantius accusaret, nos eum, quoniam ad b testimonium illius causæ fuit adductus, & quia frater ejus, I. scilicet, jam dictum P. coram te accusaverat, repulimus ab accusatione; præsertim cum frater P. Bonum Cocci antea de causâ consimili accusaret. Unde quoniam unus post alterum prædictum instanti vicissitudine accusabat, neutrum ad ejus accusationem admisimus, sed utriusque de objectis criminibus purgationem duximus inducendam. Inde c siquidem est, quod d. t. per A. f. m. p. m. quat. utrumque illorum se cum tribus sacerdotibus facias infra xxx. dies post harum susceptionem litterarum purgare. Purgatores verò illius honestatis, & opinionis esse volumus, quod verisimile sit eos nolle amore, vel odio, seu obtentu pecuniæ deierare. Ut autem idonei appareant, necesse est, ut ejus, quam purgare debent, vitam & conversationem agnoscant: quod si uterque illorum, vel aliter in purgatione defecerint, tu deficientem omni officio & beneficio ecclesiastico privas, tibi modis omnibus præcavens, quod si qui memorato P. in sua voluerint purgatione assistere, nullam eis malevolentiam, vel indignationem ostendas, nec eos aliquo modo impediatis, vel ab aliis, quantum in te est, impediri permittas.

NOTÆ.

- a **Gaetano.**] Ita legitur in prima collectione, sub hoc titulo. cap. 10. in hac verò sexta legitur, Gaet: post Concil. verò Lateran. part. 59. cap. 14. habuit Gaiaensis electo, quam lectionem restituendam esse credit Anton. August. in notis ad hunc textum, quia hodie est urbs parva in Campania hujus nominis: sed cum nulla Galacia, sed potius Calacia, vulgò Caiata dicta, reperitur, & quæ Cathedrâ Episcopali decorata est jam à septimo Ecclesiæ sæculo, ut refert Carolus à Sancto Paulo lib. 1. Geograph. sacra, fol. 55. credo legendum esse Calaciensis, in præfenti, & in cap. cum P. de purgat. canonic.
- b **Ad testimonium illius.**] Unde deducunt DD. inimicitiam contrahi tecum, si contra me testimonium dicas in causâ capitali. Pro qua sententia expendi potest textus in l. produci 23. ff. de testibus, ubi ait Venuleius: Produci testis non potest, qui ante in eum reum testimonium dixit. Quam doctrinam exponemus infra in cap. meminimus.

c **Inde siquidem.**] Verba quæ sequuntur extant in cap. P. de purgat. canonic.

COMMENTARIUM.

EX hoc textu sequens deducitur assertio: **Inimiciis, vel laici clericos accusare non possunt.** Probat priorem partem de inimicis repellendis ab accusatione textus in cap. suspectos, cap. & pro canonica, cap. nullus, vers. Nullus, qui inimicitias: batur. cap. accusatores, cap. accusatoribus, cap. nulli, §. quod verò, cap. ult. §. final. 3. quest. 5. cap. ea vindicta, §. sed huic vindicta, cap. ult. 23. quest. 4. cap. 1. de hæretic. in integra, quam ibi dabimus, cap. 5. 3. quest. 3. Pontianus epist. 1. in princip. ibi: Accusandi non sunt sacerdotes Domini ab infamibus, aut sceleratis, vel inimicis. Joannes Papa epist. 1. circa med. apud Anton. August. lib. 30. epitom. tit. 10. ibi: Inimicis accusatoribus, vel de inimici domo prodeuntibus, seu qui cum inimicis morantur, non credatur, ne irati nocere cupiant, ac læsi se velint ulcisci. Sylvester epist. 1. ad medium, ibi: SS. PP. roborantes decreta statuimus, licet pessimi jam statutum fuerit, nec falsos, nec inimicos, suspectos accusatores, vel testes unquam super Episcopos suscipi. Secundam partem de laicis non admittendis contra clericos, probant textus in cap. beatus, cap. sacerdotes, cap. sunt plurimi, cap. quiescite 6. quest. 1. cap. nullus, cap. laico, cap. in sancta, cap. laicos, cap. sicut, cap. laici 2. quest. 7. cap. de cetero 14. de testibus. Utramque partem probat Marcel. Papa epist. 2. ad medium, ibi:

ibi : *Quod laici , aut suspecti Episcopus non debeant accusare , nec accusatoribus de inimici domino procedentibus credendum sit , & à Beato Clemente ipsis eum instructibus Apostolis legimus definitum , & nos eadem firmamus.* Illustrant ultra congestos à Barb. in *praesenti* , & infra in *cap. meminimus*, Ant. August. in *epit. juris lib. 30. tit. 1. Vighel. in method. juris Pontif. lib. 1. cap. 6.* Petrus Greg. *lib. 5. partit. tit. 9. cap. 3.* Fragofo *cap. 1. de regimine, lib. 5. disput. 12. §. 3.* Ant. August. in *notis ad can. 68. Hadriani, tom. 5. Concil.*

4.
Traditur dubitandi ratio.

Sed pro dubitandi ratione in praesentem assertionem ita insurgo : Omnes admittuntur ad accusandum, qui non prohibentur, quia edictum hoc est prohibitorium, ut probavi in *cap. 1. hoc titul.* & sacri canones eos remouent ab accusandi munere, quos leges rejiciunt, *cap. accusatores 7. & 8. 3. quest. 5.* Synodus Romana sub Symmacho ante medium, ibi: *Cum Patrum statuta sanxissent quos ad accusationem leges seculi non admittunt, his dicendum in cognatione, vel accusandi aliquem denegandam esse licentiam.* Sed non reperitur in legibus civilibus inimicus exclusus ab accusando, ut constat ex *l. qui accusare, ff. de accusat. toto titulo Cod. qui accusare non possunt.* Ubi cum referantur omnes, qui accusare non possunt, inimici inter eos non recensentur; immò ex Cicerone constat, accusatorem quam maximè in senum reo desiderari, ut ex fide accuset. nec praerarietur. Ideò Q. Caecilius Quæstor. C. Verris, cum in accusando Cicero præferri vellet, inimicum se Verri simulavit. Fictas autem inimicitias exagitat Tullius in *divin.* his verbis : *Deinde accusatorem verum, firmumque esse oportet. Eum ego si te putem cupere esse, facile intelligo esse non posse. Nec ea dico, quæ si dicam, tamen infirmare non possis, te antequam de Sicilia decesseris in gratiam rediisse cum Verre. Potamonem scribam, & familiarem tuum retentum esse à Verre in provincia, cum tu decederes : M. Cælium fratrem tuum lectissimum, atque ornatissimum adolescentem, non modo non adesse, neque tecum tuas injurias persequi, sed esse cum Verre, cum illo familiarissimè, atque amicissimè vivere. Sunt hæc, & alia in falsi accusatoris signa per multa, quibus ego nunc non uor.* Igitur inimici non repelluntur ab accusatione. Accedit, nam unicuique de populo licet Reipublicæ bonum procurare: at accusare est crimen deferre ob publicum bonum ad vindictam publicam, *l. illud, ff. ad leg. Aquil.* Igitur etiam inimicis licet reos criminum deferre. In secundam partem etiam assertionis sic insurgo. Licet laici non admittantur ad accusandos clericos, tamen in crimine simoniæ rectè illos audiri posse, probatur ex *cap. tanta, de simonia*: sed in praesenti casu agebatur de simoniæ crimine: igitur etiam laici, ut accusatores contra clericum admitti poterant.

5.
Traditur decidendi ratio.

Quibus difficultatibus minimè obstantibus, verum est, inimicos ad accusandum admitti non posse, ut variis ampliationibus, & limitationibus exornant Jul. Clarus *lib. 5. sentent. §. final. quest. 14. num. 17.* Farinac. in *praxi, quest. 12. numer. 38.* Decianus *lib. 3. tract. crimin. cap. 25. per totum.* Nam licet jure civili attentio admitterentur, tamen per sacros canones arcentur ab accusando. Quod discrimen utriusque juris agnoverunt Panorm. & Felinus *hic.* Beroius in *c. 1. hoc tit. num. 47.* Turriscrem. in *cap. in primis, num. 8. 2. q. 1.* Ant. Matthæus de *crimin. ad tit. de accusat. cap. 1. n. 11.* Ratio hujus prohibitionis Pontificiæ ex eo pro-

venit, quia cum accusatio sit delatio criminis ad publicam vindictam, ut probavi supra in *cap. 1.* præsumitur non amore justitiæ, ac zelo, sed odio id efficere ad privatam vindictam: & similiter jus præsumit propter odium accusantis aduersus accusatum inimicum mentiri, ob quam causam inimicus non admittitur ad ferendum testimonium contra inimicum, *l. 3. ff. de testibus, l. si quis testibus, Cod. eod. titul. & quia laici clericorum inimici creduntur, cum eis valde sint infesti, cap. laicos 2. quest. 7. cap. clericis, de censibus lib. 6.* propter disparem professionem, ideò ab accusatione clericorum laici arcentur. Accedit quia laici eos ut patres revereri debent, *cap. oves 2. quest. 7.* unde non decet clericos à laicis accusari. Quod primum tantum circa Episcopos cautum fuisse, non ceteros clericos, ab Anacleto, constat ex *cap. laici, 2. q. 7.* & deinde traductum fuit ad omnes sacerdotes, & omnes clericos, ut indicat Fabianus *epist. 2. ad Orientales Episcopos*, relatus in *cap. sicut 2. quest. 7.* Et licet hoc apud Græcos non invaluisse, ut liquet ex *can. 75. Apostol. can. 6.* Synodi Constantinop. Concil. Chalcedon. *can. 21.* & hæc prohibitio regulariter procedat, nisi laici suam, vel suorum injuriam prosequantur, *dict. cap. laici 2. quest. 7.* & etiam in criminibus exceptis admittantur, veluti in crimine læsæ Majestatis divinæ, aut humanæ, vel simoniæ, *cap. sacerdos 2. quest. 7. cap. tanta, de simonia*: tamen in his casibus, & similibus admittuntur laici si bono zelo, & non ex odio procedant: quia tunc nec in dictis criminibus ad accusandum, vel testificandum admittuntur, *cap. licet Heli, cap. per tuas, de simonia*, etsi bonæ famæ sint; nam si improbæ famæ, seu viles personæ reperiantur, distinguendum est, an clericus sit infamatus de eo delicto, & tunc laici etiam male opinionis admittuntur; si verò clerici existimatio læsa non est, laici vilis opinionis non arcentur, *dict. cap. tanta, cap. per tuas, de simon. cap. in primis 2. quest. 1.* juxta quam distinctionem accipiendus est canon. 24. Concilii t. paun. ubi ita ajunt Patres: *Laici contra cujuslibet gradus clericum, si quid criminale parant obijcere, dummodo vera suggerant, proponendi permittimus potestatem.* Quare cum in praesenti specie Petrum duo fratres diversis temporibus vicissim accusarent, inimici credebantur ipsius Petri, quia ex lite præsertim criminali oriuntur inimicitia inter litigatores, & eorum consanguineos, ut probat Decian. *dict. cap. 25.* & jam notavi in *cap. 1. verbo Adversarius, de judiciis*: & ideò amoti, & repulsi fuerunt ab accusatione, licet propter scandalum, & infamiam ortam purgatio canonica Petro injungeretur.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta; nam verum est, quod licet legibus Romanorum inimici non reperiantur prohibiti ab accusatione, ut jam notavi in *cap. repellantur, hoc titul.* tamen per sacros canones reperiantur exclusi. Nec interest, quod sacri canones eos ab accusatione repellunt, quos leges jam removerant: nam non solum ipsos, verum & alios, quos supra in *cap. 1.* recensui, Ecclesiæ PP. prohibuerunt accusare: unde textus pro dubitandi ratione adducti non sunt ita accipiendi, ut tantum removeant ab accusatione illos, quos jus civile ab accusando rejecit; verum ut omnes illi arceantur, & insuper alii per antiquos canones ab accusatione remoti. Nec obstat alia difficultas adducta ex *cap. tanta, de simon.* nam

nam licet verum sit, laicos etiam vilis existimationis admitti in criminibus exceptis ad clericos accusandos; tamen cum ipsi reperiuntur inimici, nec in criminibus exceptis contra clericum au-

diuntur, *cap. si vestes 4. quest. 2.* Unde cum in presenti textu agatur de inimicis clericum accusantibus; idem etiam in crimine simoniae non audiuntur.

CAPUT XI.

Idem a Vigor. Episcopo.

EX parte tua nobis huiusmodi quaestio fuit proposita: utrum monachi in accusatione Abbatum suorum sint aliquatenus audiendi? Super quo utique prudentiae tuae respondemus, quod nisi alia rationabilis causa praepediat, eo quod monachi de obedientia, & subiectione Abbatis esse noscuntur, ab eius accusatione non sunt ullatenus repellendi, licet alios accusare non possint: quibus siquidem, cum proprium non habeant, de rebus monasterii expensae debent necessariae, donec causa debitum finem accipiat, ministrari.

NOTÆ.

1. a *Vigoriensis.*] ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc titul. cap. final. & in cap. de confirmationibus 2. de confirm. utili*, ubi extat secunda pars huius textus. De Wigoriensi dioecesi nonnulla notavi in *cap. 9. de elect.*

COMMENTARIUM.

2. Licet monachi regulariter ad accusandum in iudicio non admittantur, *cap. monachi 16. quest. 1. cap. quapropter 2. quest. 7.* quia mortui saeculo sunt, *cap. placui 16. quest. 1. l. De nobis, Cod. de Episc. & cleric.* tamen proprium Abbatem accusare possunt, *cap. Euphemium 2. quest. 4. cap. illa 16. quest. 7.* quia ad talem accusationem quilibet admittitur, *cap. illa*, *cap. filius 16. quest. 7.* quare cum inter sit monasterii non habere lupum pro pastore, *cap. nos 2. quest. 7.* idem quilibet de monasterio admittitur ad accusandum Abbatem. Nec obstat subditum Prae-

latum, vel Magistratum suum accusare non posse, *cap. 1. cap. sacerdotes, cap. qualis, cap. sententia, cap. oves, cap. sunt nonnulli, cap. si hereticus, si item quod dicitur, 2. quest. 7. cap. hi qui 3. quest. 4. cap. oves, cap. deteriora 6. quest. 1. cap. ult. in fine 8. quest. 2.* nam cum Praelatus criminofus est, accusator autem vir probus, Praelatus nomine tantum, non re est, *cap. vereor 8. quest. 1.* nec obedientia Abbati promissa monachum a denunciatione repellit, aut prohibet, *dist. cap. illa, cap. non semper, cap. Iulianus 11. quest. 3. cap. dilecti, in fine, de majorit. & obed. cap. quapropter 2. quest. 7.* quia dispensatio conceditur obedientiae ipso iure, *cap. olim 26. hoc titul. & quia cum monachus accusat Abbatem, utilitatem procurat monasterii, idem expensae a monasterio illi praestandae sunt, argumento legis finalis, Cod. de ordin. cognis. & similiter Abbati usque ad finem litis sunt expensae praestandae, argumento legis si instituta, ff. de inoffic. testam. docent Petrus Gregor. lib. 5. part. iii. 9. cap. 3. Genuensis practicabil. quest. 576.*

CAPUT XII.

a Coelestinus III.

SI constiterit, quod saepedicto D. praescripta Ecclesia non fuerit perpetuo concessa, sed ad tempus b commendata, &c. *Et infra:* De c violentia, & quod in d taberna pernoctaverit, ita quod altera die nulla e praemisâ dormitione Missam cantasset, &c. *Et infra:* Sed etiam si de hoc rationabiliter fuerit convictus in iudicio ante Episcopum, vel Archiepiscopum, sive accusatus, vel ad rationem positus, sine coactione coram pluribus fuerit confessus, ei nullius appellatione obstante super eadem Ecclesia perpetuum f silentium imponatis, & ipsam ab impetitione G. desistere compellatis. Caterum si eadem D. fuit Ecclesia ipsa canonicè concessa, & tradita, & postea de crimine aliquo non fuit convictus, propter quod debuit de jure e spoliari, vel post appellationem, sicut aliquando allegavit, Ecclesiam illam fuerit spoliatus, ipsam facias ei restitui, & in pace dimitti.

NOTÆ.

1. a *Coelestinus III.*] Ita legitur in secunda collectione, *sub hoc titul. cap. 1.* alibi legitur *Clemens III.* alibi *Alex. III.* quam inscriptionem retinendam credo, cum tam textus antecessoris D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. V.*

dens, quam sequens sint ipsius Pontificis; unde in hac sexta collectione tantum habetur, *Idem*, id est *Alexand. III. Theophilus tom. 16. in Heteroclit. spirital. sect. 1. fol. 14.* dum huius casus meminit, supponit epistolam hanc esse *Alexand. III.* & in ea scribere *Ambianensi Episcopo, & Abbati sancti*